



**Comitetul European
al Regiunilor**

ENVE-VI/025

A 127-a sesiune plenară, 31 ianuarie și 1 februarie 2018

AVIZ

Promovarea, în cadrul directivelor UE privind natura, a coexistenței cu specii care generează conflicte

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

- atrage atenția asupra importanței pentru biodiversitate, rețeaua Natura 2000 și protecția speciilor ca statele membre, regiunile și autoritățile locale să adopte măsuri coordonate în conformitate cu principiile solidarității și subsidiarității;
- consideră că este necesar să se ia măsuri suplimentare pentru a favoriza apariția efectivă, în comunitățile locale, a externalităților pozitive adesea menționate în raport cu biodiversitatea și carnivorele mari, întrucât, în multe cazuri, aceste opțiuni sunt încă suboptim valorificate sau condițiile de realizare, inclusiv cunoștințele și sprijinul necesar sunt insuficiente;
- în măsura în care sunt definite ca specii care generează conflicte acelea care, prin caracteristicile lor biologice și etologice, intră în concurență cu diferite activități umane în ce privește utilizarea în comun a resurselor și a spațiului, solicită noi măsuri bazate pe date științifice și care să poată fi utilizate la elaborarea modalităților adecvate de aplicare a directivelor și a altor diverse tipuri de măsuri;
- invită Comisia Europeană să ia măsurile necesare pentru a se asigura că autoritățile locale și regionale, organizațiile și reprezentanții acestora beneficiază de reprezentare directă și că pot participa în mod concret și eficace la crearea unor platforme și mecanisme de cooperare legate de speciile care generează conflicte, precum și la elaborarea unor politici în acest domeniu;
- speră ca, în cadrul pregătirii următorului cadru financiar multianual, să se prevadă resurse adecvate pentru a se asigura finanțarea protecției, a măsurilor de prevenire (inclusiv a creșterii gradului de sensibilizare a cetățenilor, a educației ecologice), a măsurilor compensatorii, a cercetării și a altor acțiuni specifice destinate dezvoltării în diferitele domenii de acțiune relevante și în cadrul tuturor fondurilor UE relevante;
- consideră că, în anumite regiuni, în cazul carnivorelor mari, abordarea adoptată până în prezent nu este satisfăcătoare, astfel încât este necesar să se îmbunătățească gestionarea conflictelor asociate prezenței carnivorelor mari, exploatând pe deplin experiențele relevante desprinse din proiecte de cercetare și dezvoltare, precum și din alte proiecte relevante, în vederea reducerii impactului și riscurilor la care sunt expuși oamenii și animalele de fermă.

Raportor

Csaba BORBOLY (RO-PPE), președintele Consiliului județean Harghita

Document de referință

Aviz din proprie inițiativă

Avizul Comitetului European al Regiunilor - Promovarea, în cadrul directivelor UE privind natura, a coexistenței cu specii care generează conflicte

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. atrage atenția asupra faptului că biodiversitatea, rețeaua Natura 2000 și protecția speciilor constituie o problemă europeană de interes comun, care privește toate statele membre, regiunile și autoritățile locale și consideră, prin urmare, foarte important să se continue și să se dezvolte practicile existente, prin care statele membre și regiunile, precum și autoritățile locale aplică măsuri coordonate și armonizate pentru a atinge obiectivele stabilite și pentru a obține beneficii comune, în conformitate cu principiile solidarității și subsidiarității;
2. își reafirmă poziția, exprimată, printre altele, în avizul său anterior, elaborat în cursul verificării adecvării directivelor privind natura, împărtășită și de Parlamentul European, conform căreia nu este nevoie să se revizuiască directivele privind natura, ci, mai degrabă să se pună accentul pe punerea lor în aplicare corespunzătoare, în acord cu ultimele evoluții tehnice și științifice, în diferitele regiuni și state membre ale UE, valorificându-se flexibilitatea oferită în cadrul directivelor pentru a aborda preocupările locale specifice privind conflictele care pot apărea între anumite specii și activitatea umană; prin urmare, se angajează să contribuie la Planul de acțiune pentru natură, cetățeni și economie, depunând eforturile necesare și pentru a promova coexistența cu speciile care generează conflicte prin acțiuni adecvate;
3. subliniază importanța crucială a directivelor, deoarece rețeaua Natura 2000 și coordonarea eficientă a politicii de protecție a mediului au contribuit în mare măsură la o armonizare între statele membre a obiectivelor privind biodiversitatea, ceea ce demonstrează în mod clar valoarea adăugată a Uniunii Europene;
4. reamintește responsabilitatea ce revine statelor membre pentru a găsi soluții adecvate pe teritoriul lor, în cadrul și în spiritul directivelor, pentru a ține seama de situațiile specifice din diferite regiuni în ceea ce privește speciile individuale și problemele specifice, care implică autoritățile locale și regionale, precum și toate părțile interesate în acest proces;
5. constată că multe dintre problemele legate de conviețuirea oamenilor cu așa-numitele „specii care generează conflicte” pot fi cauzate de presiunea exercitată de activitatea umană asupra habitatelor naturale ale multor specii și de comportamentul adesea inadecvat al oamenilor față de aceste animale, de la activitățile invazive desfășurate în zonele protejate până la ademenirea activă a acestora pentru vânatoare sau turism, gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor care atrag, de exemplu, carnivorele mari spre așezările umane; subliniază, prin urmare, necesitatea de a adopta o abordare holistică a biodiversității și necesitatea de a găsi soluții pentru probleme specifice la nivel local, ceea ce impune, la rândul său, o cooperare strânsă între diferitele niveluri de guvernare și părțile interesate relevante de la nivel local;

6. speră ca, în cadrul pregătirii următorului cadru financiar multianual, să se prevadă resurse adecvate pentru a se asigura finanțarea protecției, a măsurilor de prevenire (inclusiv a creșterii gradului de sensibilizare a cetățenilor, a educației ecologice), a măsurilor compensatorii, a cercetării și a altor acțiuni specifice destinate dezvoltării în diferitele domenii de acțiune relevante și în cadrul tuturor fondurilor UE relevante;
7. reafirmă că îmbunătățirea situației biodiversității este în interesul tuturor nivelurilor teritoriale ale Uniunii Europene și, prin urmare, că este necesar să se implementeze măsuri coordonate;
8. atrage atenția asupra îmbunătățirii cantitative și calitative a biodiversității în multe regiuni, precum și asupra creșterii, în același timp, a probabilității de interacțiune cu comunitățile umane. În cazul unora dintre așa numitele așa-numitelor specii care generează conflicte, aceste întâlniri pot expune persoanele și activitățile economice la riscuri considerabile, în măsura în care comunitățile locale nu sunt pregătite corespunzător sau nu li se propune nicio soluție adecvată, realistă, proporțională și adaptată la caracteristicile locale pentru gestionarea acestor probleme.

Către o punere în aplicare mai eficace

9. în măsura în care sunt definite ca specii care generează conflicte acelea care, prin caracteristicile lor biologice și etologice, intră în concurență cu diferite activități umane în ce privește utilizarea în comun a resurselor și a spațiului, solicită noi măsuri bazate pe date științifice și care să poată fi utilizate la elaborarea modalităților adecvate de aplicare a directivelor și a altor diverse tipuri de măsuri;
10. consideră că, în ceea ce privește conservarea biodiversității și punerea în aplicare a directivelor, este esențial să se asigure fonduri pentru o cercetare multidisciplinară și cuprinzătoare, în care științelor sociale le-ar reveni un rol important, alături de științele naturii privitoare la acest domeniu;
11. subliniază faptul că autoritățile locale și regionale sunt, în trei aspecte fundamentale, actori importanți în domeniul protecției mediului și al conservării biodiversității: în primul rând, ca inițiatori principali ai investițiilor realizate cu fondurile statelor membre și fondurile FEIS, în al doilea rând, ca autorități publice de reglementare sau însărcinate cu emiterea de autorizații în domeniul în sectorul agricol și pentru amenajare a teritoriului și de urbanism, deci care pot influența în mod semnificativ utilizarea terenurilor și, astfel, prioritizarea aspectelor de mediu; în al treilea rând, autoritățile locale și regionale sunt cele mai apropiate de cetățeni și îndeplinesc o funcție importantă, oferindu-le acestora informații, stimulente și sprijin în legătură cu protecția habitatelor și a speciilor care generează conflicte;
12. invită Comisia Europeană să continue și să-și intensifice eforturile depuse în domeniul transferului de cunoștințe pentru a sprijini soluții, la nivel local și regional, pentru conviețuirea cu speciile care generează conflicte și, în măsura posibilului, pentru transformarea potențialelor probleme în avantaje; printre acestea ar trebui să se numere promovarea celor mai bune practici privind soluțiile cele mai adecvate de gestionare a zonelor Natura 2000 și a speciilor protejate; organizațiile neguvernamentale și alte părți interesate relevante, care au dobândit cunoștințe

practice prin proiectele relevante pe care le pun în aplicare în întreaga Europă, ar trebui considerate parteneri puternici în domeniul transferului de cunoștințe;

13. este preocupat de faptul că, în mai multe state membre, există o opoziție din partea comunităților locale cu privire la prezența, întoarcerea și creșterea populației speciilor care generează conflicte. Unele soluții neadecvate la conflicte, precum și metode nefericite de gestionare sau adoptate cu întârziere sau inadecvat comunicate pot suscita respingerea politicii de mediu. Această situație poate avea ca rezultat, în special în anumite regiuni care se confruntă cu problema carnivorelor mari, dezvoltarea braconajului, a unor practici precum montarea de capcane și otrăvirea animalelor, ceea ce reprezintă o evoluție absolut condamabilă, care nu poate fi remediată doar prin interdicții și sancțiuni;
14. constată că, în multe state membre, există exemple demne de urmat la nivel local și regional de coexistență cu speciile care generează conflicte, în special cu carnivorele mari, și că, prin urmare, este important să se insiste asupra necesității unor programe locale și regionale inspirate de aceste exemple; reamintește că, pe lângă aceste inițiative publice sau private, la nivel local, regional sau național, proiectele LIFE pot servi drept exemple de bune practici, dacă sunt susținute și continuate după ce proiectul respectiv se încheie;
15. speră ca, în elaborarea următorului cadru financiar multianual, programul Orizont 2020 și mecanismul care va succeda fondurilor FEIS vor acorda atenția cuvenită patrimoniului nostru european comun și activităților legate de speciile protejate, iar în ce privește carnivorele mari și speciile care generează conflicte - unor investiții și unor inițiative eficiente, eficace și care să țină cont de interesele comunităților;
16. asigură Comisia Europeană de sprijinul său deplin pentru crearea unor platforme specifice pentru regiunile biogeografice și subliniază că implicarea directă a autorităților locale și regionale este esențială pentru buna funcționare a acestor regiuni;

Cercetare și dezvoltare: noi inițiative

17. subliniază necesitatea de a se acorda o atenție specială, în cadrul procedurilor de selecție a studiilor, proceselor de cercetare și dezvoltare care promovează obiective legate de biodiversitate, obiective economice, sociale și legate de gestionarea faunei sălbatice și care ar putea face obiectul unei implementări concrete și rapide;
18. consideră că, în contextul punerii în aplicare la nivel local și regional a proceselor de cercetare și dezvoltare, este necesar să se asigure evitarea disparităților, și anume, după caz, o subreprezentare a regiunilor și localităților în care se află zone cu valoarea naturală ridicată și habitate importante, dar care sunt mai puțin dezvoltate, în ceea ce privește accesul la fondurile pentru cercetare;

19. dorește să sublinieze că diferitele proiecte pilot legate de biodiversitate au contribuit în mare măsură la transferul de cunoștințe între statele membre și, în multe cazuri, au generat efecte pozitive prin faptul că au contribuit la o mai bună înțelegere și adoptare a diverselor obiective de către comunitățile locale și, prin urmare, la o colaborare eficientă a acestora cu autoritățile publice și organizațiile neguvernamentale pentru protecția speciilor amenințate și prețioase;
20. subliniază totuși că, în numeroase cazuri, aceste inițiative nu sunt durabile, adică rămân punctuale și temporare; consideră, prin urmare, că este important să se introducă, în procesul de selecție a acestor proiecte, un criteriu care să țină cont de monitorizarea practică a proiectelor puse anterior în aplicare de organizația în cauză sau de membrii săi, ceea ce va favoriza o utilizare eficace a fondurilor europene;
21. consideră că este necesar să se ia măsuri suplimentare pentru a favoriza apariția efectivă, în comunitățile locale, a externalităților pozitive adesea menționate în raport cu biodiversitatea și carnivorele mari, întrucât, în multe cazuri, aceste opțiuni sunt încă suboptim valorificate sau condițiile de realizare, inclusiv cunoștințele și sprijinul necesar sunt insuficiente;

Aspecte specifice privind carnivorele mari

22. consideră că, în anumite regiuni, în cazul carnivorelor mari, care, ca urmare a comportamentului, a caracteristicilor fizice și ecologice, precum și a instinctelor lor, pot provoca daune semnificative sănătății umane sau chiar răni mortale și care pun în mare pericol sănătatea și bunăstarea animalelor domestice, abordarea adoptată până în prezent nu este satisfăcătoare, astfel încât este necesar să se îmbunătățească gestionarea conflictelor asociate prezenței carnivorelor mari, exploatând pe deplin experiențele relevante desprinse din proiecte de cercetare și dezvoltare, precum și din alte proiecte relevante, în vederea reducerii impactului și riscurilor la care sunt expuși oamenii și animalele de fermă;
23. consideră că unui carnivor mare trebuie să i se acorde nivelul de protecție cuvenit în afara așezărilor umane, indiferent dacă trăiește în interiorul sau în afara unei zone de protecție a siturilor care intră sub incidența Directivei Natura 2000; cu toate acestea, consideră că, în cazul în care carnivorele mari pătrund, în mod nu ocazional, ci regulat, pe un teritoriu unde se află așezări umane, vorbim de un model comportamental care, pe de o parte, este riscant pentru oameni, în special pentru copii și persoanele în vârstă, precum și pentru persoanele cu mobilitate redusă și care, pe de altă parte, nu poate fi considerat natural pentru „exemplarul care a generat conflictul” din specia respectivă; consideră că, în aceste cazuri, este necesar să fie depuse toate eforturile pentru a reduce riscul și, dacă nu există altă soluție, exemplarul în cauză să fie îndepărtat în mod corespunzător și controlabil sau să se ia măsurile necesare; aceste măsuri trebuie luate în acord cu planurile de gestionare relevante, când acestea există. Scopul este asigurarea faptului că există pretutindeni planuri de gestionare care să reglementeze atât conservarea, cât și conflictele. În orice caz, măsurile adoptate împotriva „exemplarelor care generează conflicte” trebuie să rămână o excepție și să nu afecteze viitorul și viabilitatea populației;

24. regretă faptul că, în prezent, agricultorii și crescătorii de animale nu sunt implicați în activitățile platformei consacrate carnivorelor mari din Europa și că, în consecință, interesele specifice ale acestui grup de părți interesate nu pot fi exprimate direct în cadrul structurii de cooperare stabilite de Comisia Europeană; prin urmare, solicită actorilor implicați să-și manifeste deschiderea față de o soluție de compromis în această privință, pentru a crea în comun, cât mai curând posibil, condițiile necesare pentru luarea în considerare a tuturor intereselor în cadrul platformei;

Aspecte regionale și locale în contextul biodiversității

25. atrage atenția asupra faptului că suprafața și calitatea habitatelor carnivorelor mari arată o tendință de îmbunătățire în mai multe regiuni, însă acest lucru – în relație cu factori de natură agricolă – poate fi însoțit de dispariția unor forme tradiționale de agricultură; subliniază că, în special în cazul pășunilor și pajiștilor din zonele montane, multe alte habitate, inclusiv zonele de protecție ornitologică și comunitățile de plante, tind să dispară odată cu dispariția activităților umane necesare existenței lor;
26. consideră că, în ceea ce privește habitatele și formele agricole conexe, trebuie să se introducă și să se pună la dispoziția fermierilor noi stimulente nu numai în zonele care intră în contact direct cu rețeaua Natura 2000, ci și în sectoarele învecinate, deoarece aceste forme de agricultură, în special formele tradiționale, în cea mai mare parte extinse și adaptate la specificul local, contribuie în mare măsură la îmbunătățirea biodiversității și la dezvoltarea durabilă a zonelor rurale. Îndeamnă Comisia Europeană să propună astfel de noi stimulente și posibile metode de ajustare în viitoarele sale evaluări a impactului politicii agricole comune asupra biodiversității;
27. afirmă că autoritățile locale și regionale ar putea lua măsuri mai multe și mai eficiente pentru atingerea obiectivelor legate de biodiversitate; consideră, totuși, că este recomandabil să se consolideze colaborarea și coordonarea cu statele membre și Uniunea, astfel încât să se valorifice pe deplin posibilitățile oferite de implicarea autorităților locale și regionale, cărora ar trebui să li se ofere un cadru adecvat;
28. solicită ca statele membre, în primul rând autoritățile locale și regionale, să beneficieze de asistență tehnică din partea agențiilor UE pentru a elabora propriile programe cofinanțate din fonduri naționale sau UE;
29. consideră că este indispensabil să se asigure reprezentarea directă a vânătorilor, pădurarilor și silvicultorilor, precum și a crescătorilor de animale, în cadrul comunicării privind biodiversitatea și al elaborării planurilor de acțiune, în condițiile în care, în cazul a numeroase specii, sunt tocmai cei care au contribuit substanțial la crearea și la menținerea situației actuale, considerată ca fiind naturală, având grijă de menținerea efectivelor, regularizându-le prin organizarea și structurarea pădurilor și exploatând infrastructurile necesare;

30. solicită statelor membre să aplice excepțiile și derogările prevăzute în directiva privind mediul pentru anumite specii care pot genera conflicte cu rapiditatea și flexibilitatea necesare și luând în considerare situația de la nivel local și regional și, când este necesar, în cooperare cu statele membre sau regiunile învecinate; de asemenea consideră că proiectele regionale și naționale privind carnivorele mari și speciile care generează conflicte trebuie să ia în considerare condițiile specifice, tradițiile și patrimoniul natural și cultural de la nivel local și regional;

Coerența politicilor

31. atrage atenția asupra faptului că sistemele de plăți legate de zonele Natura 2000 diferă foarte mult de la un stat membru la altul și că, în unele state membre, deși au mari populații de carnivore mari, s-a decis, în cadrul punerii în aplicare a politicii agricole comune, să nu se introducă aceste plăți; consideră că, în acest domeniu, ar trebui să se ia măsuri în actuala perioadă de programare;
32. propune ca, în cadrul dezvoltării și modernizării infrastructurilor de transport, în special rutiere și feroviare, să se acorde o atenție deosebită conectării habitatelor și coridoarelor pe care circulă carnivore mari. Având în vedere fragmentarea sporită a habitatelor, datorită modului în care este împărțit peisajul european și configurației sale specifice, carnivorele mari sunt deseori obligate, fie individual, fie în grupuri, să treacă prin zone utilizate sau populate de oameni pentru a migra între diferitele părți ale habitatelor lor. Această situație necesită o atenție specială în ce privește amenajarea teritoriului și conceperea modului de gestionare a siturilor protejate și a zonelor învecinate;
33. invită Comisia Europeană și statele membre să își adapteze schemele de finanțare într-un mod mai eficace pentru a aborda aspectele legate de biodiversitate și de gestionarea habitatelor, inclusiv a habitatelor carnivorelor mari, pentru a asigura dezvoltarea infrastructurii și capitalului uman pe care le presupune gestionarea conflictelor dintre activitățile umane și anumite specii și o procedură rapidă și simplă pentru a acorda compensații;
34. este de acord că se poate aplica cu succes modelul de guvernanță pe mai multe niveluri în domeniul protecției mediului și, în special, în ce privește îmbunătățirea biodiversității; consideră, prin urmare, că sunt necesare noi măsuri coordonate în acest domeniu;

Următoarele etape

35. propune, pentru a promova o implicare a autorităților locale și regionale cât mai responsabilă și mai largă cu putință, ca în 2019 să se organizeze, în colaborare cu Comisia Europeană, o conferință privind coexistența cu speciile care generează conflicte, în special cu carnivorele mari, în condiții de siguranță maximă și cât mai utilă comunităților respective. Acest lucru ar permite evaluarea impactului avizului din proprie inițiativă și a funcționării platformelor privind regiunile europene și biogeografice și organizarea unei dezbateri politice și științifice privind măsurile concrete care trebuie aplicate după 2021;

36. invită Comisia Europeană să ia măsurile necesare pentru a se asigura că autoritățile locale și regionale, organizațiile și reprezentanții acestora beneficiază de reprezentare directă și că pot participa în mod concret și eficace la crearea unor platforme și mecanisme de cooperare legate de speciile care generează conflicte, precum și la elaborarea unor politici în acest domeniu; solicită publicarea de recomandări și orientări în acest sens, pentru a ajuta statele membre să facă schimb de bune practici;
37. consideră util ca autoritățile locale și regionale interesate de chestiunea carnivorelor mari să stabilească o cooperare de tip GECT încă în actuala perioadă de programare, fie într-un cadru macroregional sau legat de regiunile biogeografice, fie într-o formă deschisă Uniunii Europene în ansamblu, pentru soluționarea problemelor comune sau similare și pentru o acțiune mai eficientă și mai bine coordonată.

Bruxelles, 31 ianuarie 2018

Președintele
Comitetului European al Regiunilor

Karl-Heinz LAMBERTZ

Secretarul general
al Comitetului European al Regiunilor

Jiří BURIÁNEK

II. PROCEDURĂ

Titlu	Promovarea, în cadrul directivelor UE privind natura, a coexistenței cu specii care generează conflicte
Referințe	Aviz din proprie inițiativă
Temei juridic	articolul 307 alineatul (4) din TFUE
Baza procedurală	articolul 41 litera (b) ii
Data scrisorii Comisiei	
Data deciziei Biroului/președintelui	11 iulie 2017
Comisia competentă	Comisia pentru mediu, schimbări climatice și energie
Raportor	Csaba BORBOLY (RO-PPE) Președintele Consiliului Județean Harghita
Notă de analiză	13 octombrie 2017
Examinare în comisie	22 noiembrie 2017
Data adoptării în comisie	22 noiembrie 2017
Rezultatul votului în comisie (majoritate, unanimitate)	majoritate de voturi
Data adoptării în sesiunea plenară	31 ianuarie 2018
Avize precedente ale Comitetului	
Data consultării Rețelei de monitorizare a subsidiarității	